
17.05.2017

Maine loomiseks kulub 20 aastat, aga lõhkumiseks viis minutit. Kehtib ka finantssektoris, mõtiskleb finantsinspeksiooni juht **Kilvar Kessler**.

Finantsmaailma raputas märtsikuine uudis, et rahvusvaheliselt hea mainega pankade kaudu pesti 2011-2014 miljardites dollarites kriminaalset raha. Kõnealused juhtumid puudutasid Eesti pankasid. Kuna iga inimene puutub kokku pangandusega, siis pani säherdune info nii mõnegi kulmud kerkima.

Rahapesu on kuritegelikult teenitud raha varjamine või muundamine legaalseks rahaks. Hinnanguliselt pestakse aastas summa suurusjärgus 2-5% üleilmsest majanduse kogutoodangust, umbes 2 000 000 000 000 dollari ringis. Neil protsessidel ei ole templeid peal, et tegu on rahapesuga. Konkreetsete rahapesu kriminaalasjadega tegelevad õiguskaitseasutused ja kohus.

Hiljutisi hiigeltrahve ei ole välispankadele mõistetud mitte ainult rahapesu tõkestamise reeglite rikkumise eest, vaid peamiselt finantssanktsioonide täitmata jätmise eest. Viimased on rahvusvaheliste sanktsioonide alaliik, millega terrorirühmitusel, paariariikidel ja nende käsilastel piiratakse raha käsutamist. Seadused on pannud finantsvahendajatele esmase valli roll, et kaitsta õiguskorda, raskendades organiseeritud kurjategijate elu.

Inventuur inspeksioonis

Finantsinspeksiooni üks ülesanne on tõkestada Eesti finantssektori ärakasutamist kuritegelikel eesmärkidel. Rahapesu tõkestamise valdkonnas kontrollib finantsjärelevalve seaduse alusel ja riskipõhiselt, et pankadel ja teistel finantsvahendajatel oleksid organisatsioonides piisavalt kõrged barjäärid ning hea kontroll, mis võimaldab eristada terad sõkaldest. Suuremalt pangalt või riskantsema ärimudeliga krediidiuasutuselt nõuab see küllaltki arenenud süsteeme ja piisavalt töötajaid, kes anomaaliatega ning mõistlike kahtlustega tegelevad. Näiteks palkas üks maailma suuremaid krediidiuasutusi Deutsche Bank hiljuti 370 uut töötajat tegelema kõnealuste riskidega, kui muudest valdkondadest samas koondati 3000 inimest.

Oleme finantsinspeksioonis rahapesu tõkestamise valdkonnas teinud tõsise inventuuri alates 2014. aastast ja pannud järelevalvele oluliselt suurema rõhu. 2014 aasta lõpus oli rahapesu riskimarkeriks olevate mitteresidentide hoiuseid kõigist hoiustest 19%, 2016 lõpus 13%. Offshore-piirkondadest klientide arv 2014 oli 8,5% kõigist klientidest, praegu 4,3% (2016). Oleme järelevalvelise dialoogi kõrval rakendanud õiguslikke meetmeid. Finantsinspeksioon tegi rahapesu tõkestamise valdkonnas 2016. aastal kolm kohapealset kontrolli ja 37 kaugkontrolli. Tegime ühele krediidiuasutustele ettekirjutuse ja ühte makseasutust suunasime esitama tegevuskava. Piisavate tulemuste saabumata jäädes astume avalikes huvides vajadusel lisasamme kuni muudatusteni juhtkondades või äritegevuse lõpetamiseni välja.

Eestil on kapitaliseerituselt tugev finantssektor, mis loob head eeldused majanduskasvu toetamiseks. Meie finantssektori näitajad, eriti panganduses, viitavad keskmisest oluliselt paremale kvaliteedile Euroopa keskmisega võrreldes. Puudub mineviku taak halbade varade kujul, vähene kapitaliseeritus ja madal kasumlikkus, mis piiraks ebamõistlikult ühiskonnas finantsvahendajatel oma rolli head täitmist.

Warren Buffett on öelnud, et maine ehitamiseks kulub 20 aastat, kuid selle kaotamiseks 5 minutit. Kui sellele mõelda, siis tehakse asju teistmoodi. Nüüd tulebki vähemalt osal pankadel õppida kapitali tugevustest, suhtuda teistmoodi rahapesuriskidesse ja kogu sektoril edusammudest julgesti teada anda.

**Artikkel ilmus 4. mail 2017 ajalehes Äripäev.*